

Bogádi Péter

A Magyarországon élő kisebbségek helyzete napjainkban

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETÉS	5
1. TÖRTÉNELMI VISSZATEKINTÉS	5
II. EGYES MAGYARORSZÁGON ÉLŐ KISEBBSÉGEK.....	6
1. CIGÁNYOK	7
2. NÉMETEK.....	8
3. GÖRÖGÖK.....	9
4. HORVÁTOK	10
5. LENGYELEK.....	12
III. A KISEBBSÉGI TÖRVÉNY	13
1. A TÖRVÉNY LÉTREJÖTTE ÉS ELŐZMÉNYEI	13
2. A KISEBBSÉGI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSAI	15
2.1. A kisebbségi törvény 2005. évi módosítása	15
2.2. A kisebbségi törvény 2010. évi módosítása	19
2.3. Lehetőségek a kisebbségi törvény továbbfejlesztésére	19
3. KISEBBSÉGEK: EURÓPAI UNIÓS KITEKINTÉS.....	20
3.1. EUSz 2. és 7. cikk	21
3.2. Alapjogvédelem az EU-ban: az EUSz 6. cikk és az Alapjogi Charta.....	22
V. IRODALOMJEGYZÉK.....	26

Abstract

The nationalities living in Hungary are an integral part of Hungarian society, the legal order and culture. Throughout history, legal provisions relating to individual nationalities have evolved differently. The nationalities themselves have different social situations, and their place and role in the system of inequality is also different. Hungarian legislature has attempted to include the integration of nationalities within the framework of various legal regulations and laws. Hungarian legal regulations concerning nationalities in Hungary were formed in accordance with various similar international documents, adopted mainly in the EU and the UN.

A Magyarországon élő nemzetiségek szerves részét alkotják a hazai társadalomnak, a jogrendnek, a kultúrának. A történelem során eltérő módon alakultak az egyes nemzetiségekkel kapcsolatos jogi klauzulák. Maguknak a nemzetiségeknek is eltérő a társadalmi helyzete, az egyenlőtlenségi rendszerben elfoglalt helye és szerepe. A magyar törvényhozás a nemzetiségek integrációját elsősorban a különböző jogi szabályozókkal, törvényekkel igyekezett keretekbe foglalni. A magyarországi nemzetiségekre vonatkozó hazai jogi szabályozás tekintettel volt a különböző nemzetközi, elsősorban az EU-ban és az ENSZ-ben elfogadott hasonló jellegű dokumentumokra.

Narodnosti u Mađarskoj sastavni su dio mađarskog društvenog, pravnog, kulturnog i inog poretka. Tijekom povijesti na različiti su način formulirali pravne regule u svezi narodnosti te je i društveni status, položaj različit pojedinih narodnosti u Mađarskoj. Zakonodavno tijelo u Mađarskoj integraciju narodnosti prije svega kanio je riješiti pomoću pravnih regula. Te pravne regule, ti zakoni pozivali su se na neke međunarodne pravne formule, na dokumente sličnih karaktera EU-a i UN-a.

I. BEVEZETÉS

1. Történeti visszatekintés

Magyarország a fennállása során mindig is különböző nemzetiségeknek adott otthont.

„A Kárpát-medence a magyarok megérkezésekor már lakott volt. A honfoglaláskor beérkező magyarok egy sokszínű, sokféle kultúrájú, soknemzetiségű területen vetették meg a lábukat, többek között avarok és szláv nyelvet beszélő törzsek éltek a vidéken. Ezek a közösségek a magyar túlsúlyú területeken a magyarokkal keveredve elmagyarosodtak. Ahol ez a természetes asszimiláció nem történt meg, ott beszélhetünk a mai szláv kisebbségek magvairól. Ilyenek a szlovének (közismertebb nevükön: a vendek), akik a 6. században települtek le és jelenleg is Magyarországon élnek.

A középkorban, különösen a tatarjárás pusztításait követően került sor nem magyar nemzetiségűek nagyobb arányú betelepítésére az országba. Ennek során a Német-római Császárság területéről német, illetve jóval kisebb számban Itáliából olasz, Flandriából holland

nyelvű telepesek, iparosok, kézművesek, kereskedők érkeztek, valamint a kunok és a jászok törzsei Kelet-Európa területéről. Ezek a népcsoportok viszonylag hamar elmagyarosodtak, kivéve a Magyar Királyság elzártabb területein élő németajkú erdélyi szászokat és szepességi szászokat, valamint a románokat, akik a 14. századtól jelentek meg nagyobb számban Erdély területén

A törökök kiűzése utáni időkben két folyamat határozta meg a nem magyar nyelvű csoportok alakulását. Az egyik a betelepítés, amelynek során nagyszámú német telepest költöztettek a mai Magyarország háborúktól elpusztított, elnéptelenedett területeire. Az elzártabb területeken – főleg a Dunántúli-középhegység mélyén, a Mecsekben és a Zselicben – élő németajkú telepesek leszármazottai alkotják a mai német nemzetiséget. Mivel a legnagyobb számú betelepülő csoport Svábföldről érkezett, ezért a 18. században betelepített németeket egységesen sváboknak nevezték el, megkülönböztetve őket a középkori eredetű, szintén németajkú szászoktól.

A másik jelentős nemzetiségalakító folyamat a spontán bevándorlás volt, melynek során leginkább a szegényebb rétegek költöztek a jobb élet reményében a kis népsűrűségű, jobb megélhetést ígérő Magyarországra. A 18. század elején, a szervezett betelepítéstől függetlenül maguktól is érkeztek németek. Rajtuk kívül még hét nemzetiség bevándorlása volt jelentős: a szerbek és a bunjevácok a Duna mentére, a sokácok, a katolikus bosnyákok és horvátok a Dunántúlra, a románok Erdélyből az Alföld keleti részére (Bánát és Partium), a szlovákok pedig Felvidékről Békés megye területére vándoroltak. A többi ekkor bevándorló nemzetiség, például az örmények, görögök, cincárok és bolgárok kisebb létszámuk miatt általában néhány nemzedék alatt beolvadtak a környező magyarságba.

Az utolsó jelentős bevándorlási hullámok a 19. században voltak. Az ország történetének legnagyobb arányú bevándorlása a kelet-európai zsidóság érkezése volt. A magyarországi zsidóság addig egy alig néhány ezer fős jómódú városi népcsoport volt, akiknek elődei elsősorban a Csehország és Németország területéről származó szefárd zsidók voltak a 18. században. Az új zsidó bevándorlók tömegei ezzel szemben zömében igen szegény, nagyrészt falusi életmódú és földműveléssel is foglalkozó, jiddis nyelven beszélő askenázi zsidók voltak” Galíciából és az Orosz Birodalom területéről. A 19. század végén a zsidóság lélekszáma már csaknem egymillió fő volt, ami a Magyar Királyság lakosságának több mint 5%-át jelentette.”¹

II. Egyes Magyarországon élő kisebbségek

---

¹https://hu.wikipedia.org/wiki/A_magyarorsz%C3%A1gi_nemzetis%C3%A9gek_t%C3%B6rt%C3%A9nete

Egyes becslések szerint Magyarország teljes népességének - megközelítőleg tízmillió fő - 10-13 %-át teszik ki a nemzetiségek (nemzeti és etnikai kisebbségek), igaz ennek jelentős részét elsősorban a magyar nyelvet beszélő etnikai kisebbség, a cigányság teszi ki. Egy friss kutatás szerint a cigányok Magyarország teljes népességének 8 - 8.8 %-át alkotják. Hazánkban számos kisebbség él, melyek közül csak néhányat emelnék ki, ezek az alábbiakban megtekinthetők. De ide tartoznak még például az örmények, ukránok, szlovákok, szlovének, ruszinok, stb.

1. Cigányok

Magyarországon egy, hivatalosan is elismert etnikai kisebbség létezik, a cigányság. A cigányságot olyan különböző csoportok alkotják, amelyeknek kultúrájuk számos aspektusban különbözik egymástól. A magyarországi cigányság története a középkorba nyúlik vissza, ugyanis a magukat romáknak nevező, roma nyelvet beszélő népcsoport ebben az időben érkezett a balkáni országokba, valamint Magyarországra.

„A magyarországi romáknak nyelvi és történeti szempontból, valamint önmaguk meghatározása szerint hat nagy csoportja különböztethető meg. A hat csoport közül három, a magyarcigányok, az oláh-cigányok és a beások nagyobb létszámban élnek Magyarországon, míg három kisebb csoport, a kárpáti cigányok, a szintók és a román cigányok csupán néhány száz, illetve egy-két ezer tagot számlálnak. A magyarcigányok és a kárpáti cigányok összefoglaló neve romungrók. A magyarcigányok a cigány nyelvet már nem beszélik, anyanyelvük a magyar. A magyarcigányok csoportjába tartozik a magyarországi romák többsége, kb. kétharmada. Jellemző hagyományos mestersége a cigányzenekarokban való zenélés („muzikus cigányok”). A másik jellemző hagyományos foglalkozásuk a régiség-, ékszer- és használcikk-kereskedelem (például régiségüzletek). A magyarcigányok ma Magyarország szinte minden jelentősebb településén élnek. Magyarországon a kárpáti cigányoknak csak néhány közössége található Nógrád megyében, Budapest környékén (Piliscsaba, Csobánka) és a Dunántúl egyes településein. Hagyományos mesterségük szerint főleg muzikusok, szegkovácsok és vályogvetők voltak.

A szintók nagyon közel állnak a kárpáti cigányokhoz. A szintók általában ideiglenesen fordulnak meg Magyarországon, mint vándorcirkuszosok. A többi fő csoporttal szemben az oláh-cigányok nem egységesek, hanem tíz-tizenkét egymástól kulturálisan és nyelvjárás-változat szerint is elkülönülő csoportjuk van, amelyek hagyományosan egy-egy mesterség művelőit is jelentették, például a lovárik a magyarországi lókereskedelemmel

foglalkoztak. Magyarországon a lovári nyelvjárás a legelfogadottabb, a legtöbb romani nyelvű kiadvány is ezt a nyelvet alkalmazza. Önmagukat romának nevezik. Hagyományaik, értékrendjük sok esetben társadalmi feszültség forrása. A beás nyelvű cigány csoport nem tartja önmagát romának, saját elnevezésük során ragaszkodik a “cigány” csoportnévhez, számukra a romák az oláhcigányok, akiket ők egyébként lăkătarnak (a lakatos szóból) vagy kolompárnak hívnak.

A beások fő foglalkozása a famegmunkálás (fakanál, teknő stb. készítése) volt. A hagyományos mesterségek kiszorulása óta többnyire mezőgazdasági segédmunkások lettek, illetve a férfiak jellemzően az építőiparban dolgoznak. A magyarországi román cigányok kis lélekszámú csoport, akik a román határ mentén, néhány románok lakta faluban élnek. Rajtuk kívül gyakran jönnek át román cigányok Romániából is Magyarországra. Közülük kerülnek ki a magyarországi városokban kolduló roma asszonyok és gyerekek; a férfiak különböző portékákkal próbálnak házalni. Önmagukat általában románoknak mondják. Budapesten megtalálható minden cigánycsoport, tehát a magyar cigány, az oláh cigány, a beás cigány, valamint a szintók csoportja, számuk mintegy 120 000 lehet.

Magyarcigányok – Budapesten kívül – a Felső-Tisza-vidéken, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Duna-Tisza közén (leginkább Nógrád megyében és a Karancsságon) és a Dél-Alföldön élnek hazánkban. Oláhcigányok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Dél-Alföldön, a Duna-Tisza közén, illetve a Dunántúlon élnek.”²

2. Németek

„Magyarországon a német kisebbség területi elhelyezkedése az egész országra kiterjed; nincsen olyan megyéje az országnak, ahol ne élne e kisebbség képviselői. Történetileg a magyarországi németek már I. István király uralkodása alatt megjelentek az országban. Az első nagy betelepítések Magyarországon a XII. és a XIII. században történtek. Ekkor az államalapítás német katonanépesége után hospes, azaz vendég minőségben elsősorban városlakó németeket hívtak be királyaink: bányászokat, kereskedőket, kézműveseket, iparosokat az ország városiasodó területeire, jelentős kiváltságokkal ruházva fel őket, amivel megalapozták a szepességi városok és az erdélyi szász székek önkormányzati fejlődését. ezekben a századokban meghatározó volt a németek városalapító tevékenysége. A városi jog, a városépítés, a városi szerkezetek meghonosításában igen nagy szerepet játszott a németiség. A középkori jelentős erdélyi és felvidéki szász betelepülés után a török hódoltság után a 18. század folyamán 3 nagy hullámban érkeztek németek Németország különböző túlnépesedett

² https://www.parlament.hu/biz39/isb/tan/roma_osszefoglalo.pdf

vidékeiről. Az új hazát, jobb megélhetést kereső bevándorló parasztnak három nagy hullámban telepedtek be a török hódoltság után elnéptelenedett területekre. Nagyobb összefüggő tömbjeik alakultak ki Bácskában, Tolnában, Baranyában (Schwäbische Türkei), Bánátban, a Bakonyban, a főváros környékén és Magyarország nyugati határvidékén.”³

A legutolsó statisztikai adatok szerint a cigányság után Magyarországon a magyarországi németek alkotják az ország lakosságának 2.5 %-át, mintegy 200-220.000 fővel.

„A svábok (Donauschwaben) többek között a mai Magyarország területén élő német nyelvű népcsoport elnevezése. A magyarországi svábok alkotják a magyarországi németek (Ungarndeutsche) zömét, mely ma Magyarország legnagyobb nemzetisége. A dunai svábok jelentős része asszimilálódott és beolvadt a magyar társadalomba, egy részük azonban máig megőrizte anyanyelvét és kultúráját.”⁴

3. Görögök⁵

A magyar-görög nép kapcsolatának története egészen a honfoglalásig visszavezethető.

„Az egyházszakadás után létesült első magyarországi kolostorok görög barátokkal népesültek be. A Szent Gellért-legenda szerint Ajtony vezér „Maros városában monostort épített Keresztelő Szent János tiszteletére. Apátot helyezvén abba, görög barátokkal, az ő törvényük és szertartásuk szerint.” Az Árpád-ház uralkodása idején az egész országban létesültek görög kolostorok. Bár Szent István király Rómát választotta, III. Ince pápa szemrehányó leveléből tudjuk, amelyet 1204-ben intézett a magyar királyhoz, hogy az országban csak egy latin kolostor működött számos görög kolostorral szemben.”⁶

Számos házassági kapcsolat fűzte egymáshoz a magyar és görög családokat. Piroskát, Szent László lányát II. Ioannész Komménosz császárhoz adták feleségül. Emellett a mai napig szentként tisztelik az Ortodox Egyházban V. István leányát, Annát, akit II. Andronikosz császár vett el feleségül.

„A 16. századtól ortodox vallású görög kereskedők érkeztek Erdélybe, majd Pestre. Kereskedelmi versenytársakkal nem kellett megküzdeniük, ráadásul kiváltságos vámtarifákat élveztek. Ezek a görög vándorkereskedők nagyon korán kereskedelmi kompániákat, társulásokot hoztak létre. Ezzel párhuzamosan egyházközségeket is alakítottak, amelyek a területileg illetékes hazai ortodox püspökök joghatósága alá tartoztak.

³ http://www.kisebbségiombudsman.hu/word/01-15-2009_11_36_02/nemet.html

⁴ <https://www.svabruha.hu/rolunk/magyarorszag-i-nemetek>

⁵ <http://www.ellinismos.hu/>

⁶ <http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>

Az 1720-as évekig kevesen telepedtek le véglegesen, szívesebben folytattak közvetítő kereskedelmet: a török birodalomból hozott árukat osztrák és magyar területeken értékesítették, az Ausztriában vásárolt termékeket pedig főként Magyarországon adták el. A karavánok útvonalán állandó pihenőhelyek várták a kereskedőket, ezek emlékét őrzik többek közt a Görögszállás, Görögtanya helységnevek.

A ma Magyarországon élő görögök az 1946-1949 között lezajlott és a kommunista baloldal vereségével végződő polgárháború alatt, ill. azt követően menekültek Magyarországra. Ők és leszármazottaik alkotják a mai magyarországi görög közösséget

A görögöket először Budapesten, a kőbányai volt dohánygyárban szükséglakásokba telepítették. Elkülönült életük azonban lassan oldódott, szakmát tanultak, elkezdték Beloiannis falut építeni, majd szétszórták őket az ország ipari városaiba. Így kerültek nagyobb számban Miskolcra, Pécsre, Komlóra.

A legutolsó statisztikai adatok szerint Magyarországon a magyarországi görögök száma 4642 főt jelent. ⁷

4. Horvátok⁸⁹

„Szent István király területszerző tevékenysége során kiterjesztette hatalmát a déli szláv (szlavón) területekre és Szlavón Bánság alatt a helyi szláv Svetoslavic család vezetésével belső önállóságot élvező tartományt hozott létre. Szent László király 1091-ben elfoglalta Horvátországot, ahol sógora, az utód nélkül elhalálozott horvát Zvonimir uralkodott. Horvátország ezzel elvesztette önállóságát, és a Magyar Királyságon belül önálló, autonómiával rendelkező, közigazgatásilag különálló tartomány, bánság lett.

1476-ban Mátyás király horvát-szlavón bánság név alatt egyesítette a két bánságot. A mohácsi vész után I. Ferdinánd, majd török uralom alá került, 1790-ben pedig magyar kormányzat alá rendelték. 1805-ben Napóleon ellenőrzése alá került, aki 1809-ben Horvátországból, Dalmáciából és Szlovéniából létrehozta az 1814-ig fennálló illír királyságot. Miután 1815-ben a bécsi kongresszus a területek visszakerülése mellett döntött, a Habsburgok a magyar korona országaként kezelték.

A horvát nemzeti mozgalom elindítója Ludevit Gaj (1809-1872) volt. Jan Kollár szlovák költő hatására a délszláv népek számára egységes irodalmi nyelvet és írásmódot dolgozott ki. 1830-

---

⁷ http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_nemzetiseg

⁸ <http://www.vasmege.hu>, <http://www.kuga.at/hrvati/hu/ii/3.htm> és Gyurok János: A magyarországi horvátok. Pécs: Gálos Nyodász Kft. 1998

⁹ <http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>

ban adta ki horvát nyelven „A horvátszláv helyesírás rövid vázlata” c. munkáját. 1836-ban létrehozta az első horvát nyelvű politikai lapot a Hrvatsko-slavonsko-dalmatinske novinet.

Horvát nemzetiségűek a 16. században költöztek nagyobb számban Szlavónia, Dél-, és Nyugat-Magyarország elnéptelenedett területeire.

A legnagyobb mértékű vándorlás az 1530- 40-es évekre tehető. A gradistyei horvátok 1493-as töröktől elszenvedett vereség után kezdtek Magyarország felé menekülni Horvátországból, de a Batthyányi, az Erdődy, és a Zrínyi családok a veszélyeztetett délkeleti területekről szervezeten is áttelepítették horvát jobbágyaikat a mai Vas, Zala és Győr-Sopron megye területére. Beköltözésük eltartott egészen a 17. század közepéig. A jobbágyok Horvátország különböző vidékeiről jöttek, nyelvjárás szempontjából nem voltak egységesek; felismerhető néprajzi jegyekkel rendelkező népcsoporttá hazánk területén váltak.¹⁰

A 19. századig a társadalmi változások nem érintették döntő mértékben horvátságot. Zárt településeken éltek, megőrizték mély vallásosságukat, gazdag népi hagyományait, s nem utolsó sorban a nyelvüket. A horvátok is adtak egy aradi vértanút: a magyar honvédség horvát származású tábornokát, Knezić Károlyt. Horvátország az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején megpróbálkozott az önállósodással, de elszakadási kísérlete 1849-ben megghiúsult. 1868-ban a XXX. törvénycikkkel létrejött a horvát-magyar kiegyezés. Ennek értelmében a magyar politikai elit politikai nemzetnek ismerte el a horvátokat és kimondta, hogy Magyarország, Horvát- és Szlavónország egy államközösséget képeznek, amelyen belül Horvátország a belügy, az igazságügy, a vallásügy és a közoktatás terén önkormányzati jogokkal rendelkezik, pénzügyileg azonban nem kapott önállóságot; bevételeiknek csak 44%-át tarthatta meg saját belügyi költségeinek fedezésére.

Az országban önálló parlament és kormány alakult. A horvát parlament kezdetben 29, majd 40 képviselőt delegált a magyar országgyűlés alsó házába, kettőt pedig a felsőházba. A belső közigazgatásban, törvényhozásban, bíraskodásban és az oktatásban, sőt a közös kormányzat működésében is a hivatalos nyelv a horvát volt. A magyar fővárosban székelő közös minisztériumok kötelesek voltak elfogadni a Horvátországból érkező horvát nyelvű előterjesztéseket és beadványokat, és azokra horvátul is kellett válaszolniuk. Egyes magyar kormányok időnként megkísérelték a magyar hivatalos nyelv érvényesítését Horvátországban is, de a horvátok sikeresen ellenálltak.

A trianoni határok kijelölése kettéosztotta a horvát településeket, közülük az 1921. évi népszavazás után a nyugat-magyarországi területek Ausztriához csatolása után húsz, részben

---

¹⁰ Sokcsevits Dénes: A magyarországi horvátok rövid történelme.
Forrás: <http://www.horvatok.hu/index.php?id=6>

horvát lakossággal rendelkező település került szétszóródva Magyarországhoz, nyolcvan pedig Ausztriához. A magyar érzelmű horvát lakosság kezdeményezésére politikai tárgyalások, tüntetések és végül népszavazás eredményeképpen 1923-ban Olmód, Kis- és Nagynarda, Alsó- és Felsőcsatár, Horvátlövő, Szentpéterfa visszakerült Magyarországhoz. A falvak lakosságát azonban megosztotta a kérdés. A parasztság Magyarországhoz ragaszkodott, a kereskedők, kézművesek és idénymunkások pedig Ausztriától remélték gazdasági felemelkedésüket. A visszacsatolás emlékére minden községben emléktáblát állítottak. Szentpéterfát, mint a folyamat fő elindítóját a Magyar Nemzeti Szövetség a *Communitas Fidelissima* (A leghűségesebb falu) címmel tüntette ki. A II. világháború után súlyosan érintette a horvát településeket az 1949-ben felállított „műszaki zár”, mivel e határ menti falvakat a vasfüggöny elzárta a külvilágtól. Ebből adódóan, valamint a mezőgazdaság erőszakos átalakítása miatt a horvát lakosság jelentős része a jobb megélhetési lehetőségek reményében elvándorolt. 1948 és 1956 között a horvát kisebbségnek egyre rosszabb lett a helyzete. A magyar állam megszakította kapcsolatát a Tito marsall vezette Jugoszláviával. A magyar nemzetpolitikai érdekek büntetéseket, elnyomásokat és letartoztatásokat eredményeztek a horvátok körében. Az 50-es években minden horvátok lakta településről telepítettek ki családokat. A Horthy korszakhoz hasonlóan az emberek féltek vállalni nemzeti hovatartozásukat. Néhányan közülük magyarosították a nevüket, a kor lelki maradványai még a mai napig is érezhetőek. Miután Magyarország helyreállította jó kapcsolatát Jugoszláviával, a horvát kisebbség helyzete is javulni kezdett, a népi és kulturális élet újjászületett.”

A 2011-es Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint¹¹ a hazánkban élő horvát kisebbség száma 26.744 fő.

5. Lengyelek¹²

A hazánkban élő lengyelek története majdnem olyan régre nyúlik vissza, mint a magyar állam létezése a Kárpát-medencében.

„A magyarországi lengyelség történetének legjelentősebb és legfényesebb fejezetei közé tartozik a magyar forradalom és szabadságharc időszaka 1848/49-ben, amelyben Bem és Dembinszky tábornokokkal az élen több ezer lengyel tiszt és közkatona vett részt. Az akkori, pest-budai lengyel jelenlétről történelemkönyvek, emléktáblák és lengyel hősök halálát őrző síremlékek, Bem József szobra is tanúskodnak. A 19. és 20. század fordulóján ezernyi lengyel telepedett le a dinamikusan fejlődő Budapesten: Kőbányán, Csepelen, Angyalföldön, és

¹¹ http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_nemzetiseg

¹² Forrás: <http://www.polonia.hu>

környékén, de éltek még lengyelek BorsodAbaúj-Zemplén megyében is. Falujukat, Derenket, a Horthy-korszakban felszámolták, hogy a kormányzónak vadászterületet biztosítsanak. Lengyelek önszerveződésének 1862-től lehetünk tanúi. A két világháború közötti években Kőbányán épült fel az első magyarországi lengyel templom.

A II. világháborúban Magyarországon talált menedéket több mint 100 ezer lengyel menekült katona és civil. Budapest volt ekkor a leigázott Lengyelország, és a Párizsban, majd Londonban működő lengyel emigrációs kormány közötti kapcsolattartás központja. A háború befejeztével a kommunista hatalom feloszlatta a lengyel szervezeteket, vagyonukat államosította.

Csak az 50-es évek vége hozott bizonyos javulást, amikor 1958-ban lehetőség nyílt az ismételt önszerveződésre, és megalakulhatott a Bem József Egyesület. A 80-as évekig a lengyelségnek ez volt az egyetlen fóruma. A polóniai mozgalmak valódi újjáéledése az 1990-es évekre esik. A Szent Adalbert Egyesületet 1992 óta működik. 1993-ban már 6 ilyen központ működött, 1995-ben 23, 1998-tól pedig 52 lengyel szerveződés működött az ország 14 megyéjében. 1998-ban visszakapták a Lengyel Házat és a Lengyel templomot, amely 1991-ben a Budapesti Római Katolikus Lengyel Perszonális Plébánia rangot kapta. A művészet és tudomány művelői 1996-ban létrehozták a Magyarországi Lengyel Alkotók Fórumát, az üzleti élet képviselői pedig a „PoloniaHungaria” Magyarországi Lengyelek Érdekvédelmi Szövetségét.”¹³

A magyarországi lengyel népesség KSH¹⁴ 2011-es adatai szerint 7001 fő.

III. A KISEBBSÉGI TÖRVÉNY

1. A törvény létrejötte és előzményei¹⁵

„A nemzetiségek jogainak külön törvényi szintű szabályozására irányuló igény a bipoláris világrend megszűnése időszakában jelent meg, jellemzően Európa keleti és középső felében. Természetesen ez nem véletlen, hiszen ebben a térségben sok ország területén éltek a világháborúkat követő békerendszerek következtében anyaországuktól elszakadt kisebbségi csoportok. A politikai „erjedés” hatására így először 1989-ben Litvániában, 1990-ben Észtországban, 1991-ben Lett országban és Horvátországban, 1992-ben Fehéroroszországban

¹³ <http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>

¹⁴ http://www.ksh.hu/nepszamlalas/ablak_nemzetiseg

¹⁵ http://www.kallaierno.hu/data/files/kisebbségi_torveny_jovevenyek_kotet_NbkCSb.pdf

és Ukrajnában születtek meg a nemzetiségi törvények. Ezt követte 1993-ban Magyarországon az LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól.

A kisebbségi törvény megszületésének azonban komoly történeti előzményei voltak hazánkban. Elegendő csak az 1868-as Eötvös–Deákféle nemzetiségi törvényre utalnunk, amely felemás megoldásai ellenére a maga korában, sok tekintetben egyedülálló volt Európában. Az ezt követő évszázadban a különböző politikai rezsimek és nem kis részben a nemzetközi fejlemények következtében, a kérdés törvényi szabályozására nem merült fel igény a politikai vezetés részéről, és ennek kezdeményezésére nem volt lehetősége a nemzetiségeknek sem. A rendszerváltozás utáni törvényalkotási folyamat is jó néhány évre tekint vissza.

Az első – ha nem is közvetlen előzményként számon tartott – tervezetet 1979-ben Samu Mihály készítette, amelyben a meglévő jogtörténeti előzményekre és a demokratikus fejlődéshez szükséges új igényekre hívta fel a figyelmet. Az MSZMP akkori vezetésénél azonban nem talált támogatásra a koncepció. 1988-tól azonban már sorra készültek a javaslatok. Az egyik első irányelvet még az MSZMP KB fogadta el 1988 novemberében. Ma már tudható, hogy ezek és a későbbi kezdeményezések nem csak a politikusok által sokat emlegetett nemzetiségi kérdés iránti elkötelezettség miatt, „követve a magyar történelem legnemesebb hagyományait és értékeit”¹⁶ születtek. Mint több elemző is megfogalmazta, két praktikus ok vezette a magyar politikai elitet a kisebbségi jogi szabályozás megalkotása során. Egyrészt pozitív színben kívánták feltüntetni a demokratizálódó magyar államot annak érdekében, hogy gyorsítani lehessen az európai intézményrendszerhez történő csatlakozást. A nehéz gazdasági helyzetben lévő ország nem szerette volna, ha az emberi és kisebbségi jogok kodifikációjának hiánya hátráltatja a várt segítséget, a csatlakozást. Másrészt szem előtt tartották a határon túli magyarság megoldatlan gondjait is, ezzel is „példát mutatva”, hiszen hazánkban a szétszórt népcsoportok miatt nem volt kockázata egy nagy területre kiterjedő, területi típusú autonómia létrejöttének. Ezt támasztják alá olyan „elszólások”, miszerint „a törvénytervezet véleményezésébe a határon túli magyarság képviselőit is bevonták”.¹⁷

Az első, komoly tárgyalási alapot jelentő tervezetet 1989 áprilisára, az Igazságügyi Minisztérium megbízásából Baka András készítette el, amely 1990 februárjára már kész szöveggé terebélyesedett. Elemzők ezt a tervezetet nevezik „liberális koncepció”-nak, amely a szabályozás alapelveire és jellegére utal. „Az állampolgári jogok egyes elemeinek jogi

¹⁶ A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény preambuluma.

¹⁷ Györi Szabó Róbert: Kisebbségpolitikai rendszerváltás Magyarországon a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Kollégium és Titkárság történetének tükrében (1989–1990). 120. p.

szabályozása úgy és csak úgy lehetséges, ha a jogrendszer egésze, s a jogok érvényesülését szolgáló intézmények mintegy zárt rendszert alkotva garanciáját jelentik az emberi-állampolgári jogok teljességének. Nem a külön intézmény megalkotása jelenti tehát ezen jogok fő biztosítékát, hanem a jogrendszer egészének az összeműködése, ami természetesen nem zárja ki az olyan megoldások lehetőségét, hogy egyes speciális állampolgári jogterületek fokozottabb védelmére bizonyos speciális jogi eszközöket is alkalmazzunk, speciális intézményeket létesítsünk.”¹⁸

Ebben a megfogalmazásban a nemzetállami jogrend keretein belül kell biztosítani a kisebbségi jogokat, és semmiképpen sem része ezeknek az autonómia, vagy valamilyen külön intézményrendszer létrehozása. Ezeket a koncepció megvalósíthatatlannak tartotta, a kisebbségek szórt elhelyezkedése, másrészt a kisebbségi regisztráció hiánya miatt. Baka András megítélése szerint, ha egyáltalán létrejön autonómia, akkor azt maguknak a nemzetiségeknek kellene létrehozniuk. A tervezet – amely nem talált kedvező fogadtatásra a nemzetiségek körében – újra felbukkant 1990 decemberében, most már az Antall-kormány hivatalos javaslataként. Ez a változat alapvetően a kultúrára vonatkozó jogokat tartalmazott, a politikai jogok tekintetében pedig az újraírt alkotmány vonatkozó szakaszait ismételte meg. Tekintett el arra, hogy a kisebbségek kedvezőtlenül reagáltak az ilyen típusú megoldási javaslatokra, több különböző, de már „autonomista” tervezet született. Ezek egyike volt – még az Antall-kormány hivatalba lépése előtti időszakban – a Tabajdi Csaba által vezetett Kisebbségi Titkárság tervezete, amelynek megalkotása alapvetően Bíró Gáspár nevéhez köthető. A kisebbségi autonómia egyik változatát is tartalmazó szöveggel inkább a külföldi szakértők értettek egyet, Magyarországon azonban sem a kormányzati oldal, sem a nemzetiségi szervezetek nem tudták elfogadni az elképzeléseket. Ez után alakult meg 1991. január 30-án a nemzetiségi szövetségek közös szervezete, a Kisebbségi Kerekasztal, amely új tervezet elkészítését vállalta magára, és ez el is készült áprilisra.

2. A kisebbségi törvény módosításai¹⁹

2.1. A kisebbségi törvény 2005. évi módosítása

---

¹⁸ Baka András: Az új magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségi törvény koncepciójáról. Regio, 1990. december. 59–66. p.

¹⁹ http://www.kallaierno.hu/data/files/kisebbségi_torveny_jovevenyek_kotet_NbkCSb.pdf

„A kisebbségi törvény átfogó reformja a kisebbségi önkormányzatok megalakulásától kezdve felmerült igényként, az akkori szabályozás ugyanis számos problémát vetett fel a gyakorlatban. 1993-ban a jogalkotó a hangsúlyt a kisebbségi önkormányzati rendszer létrehozására helyezte, és háttérbe szorult – a megfelelő tapasztalatok hiánya miatt is – a működés feltételeinek részletes kidolgozása. A jogi szabályozás tetten érhető hiányosságai súlyos visszaéléseket is lehetővé tettek, a kisebbségi önkormányzati választásokon olyanok vettek részt, illetőleg jutottak önkormányzati pozícióhoz, akik nem tartoztak az adott kisebbséghez. A módosítás elfogadását hosszú előkészítő munka előzte meg, ennek folyamatát területi okok miatt nincs lehetőségünk részleteiben elemezni.²⁰

Az egyik körülményt azonban érdemes kiemelni. A pártok az egyeztetések során a nagy vitát kiváltó választójogi kérdésekre helyezték a hangsúlyt, és kevesebb figyelmet fordítottak a kisebbségi törvény szabályozási rendszerének átalakítására. Vélhetően ennek is szerepe lehetett abban, hogy az elfogadott módosító törvény csak részben felelt meg a kezdeti elvárásoknak. Az Országgyűlés 2005. október 17-i ülésén szavazta meg a kisebbségi önkormányzati képviselők választásáról, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIV. törvényt. A kisebbségi törvény módosításával a jogalkotó meg akarta erősíteni a kisebbségi önkormányzati rendszer önkormányzati jellegét, ezért meghatározta a kisebbségi önkormányzat fogalmát és ezzel kijelölte a helyét a közjogi intézményrendszerben.²¹

Fontos változás, hogy a jogalkotó felruházta e testületeket a kisebbségi közügyek önálló ellátásának jogával is. A kisebbségi törvény szerint kisebbségi közügynek számítanak a kisebbségi törvényben biztosított egyéni és közösségi jogok érvényesülése, a kisebbséghez tartozók érdekeinek kifejezésre juttatása – különösen az anyanyelv ápolása, őrzése és gyarapítása, továbbá a kisebbségek kulturális autonómiájának a kisebbségi önkormányzatok által történő megvalósítása és megőrzése – érdekében a kisebbségekhez tartozók meghatározott köz szolgáltatásokkal való ellátásával, ezen ügyek önálló vitelével és az ehhez szükséges szervezeti, személyi és anyagi feltételek megteremtésével összefüggő ügy. Kisebbségi közügy továbbá a közhatalmat gyakorló állami és helyi önkormányzati

---

²⁰ 5 Szabó Orsolya: A kisebbségi törvény és módosítása avagy: a „nagyon várt, kiemelkedő jelentőségű, sanyarú sorsú torzszülött”. In Kállai Ernő – Törzsök Erika (szerk.): Cigánynak lenni Magyarországon. Jelentés 2004. EÖKIK, 2005, 108–130. p

²¹ 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól 6/A. § (1) bekezdés Értelmező rendelkezések 2. pont: „kisebbségi önkormányzat: a törvényben meghatározott közszolgáltatási feladatokat ellátó, testületi formában működő, jogi személyiséggel rendelkező, demokratikus választások útján e törvény alapján, külön törvény által meghatározott eljárási rendben létrehozott szervezet, amely a kisebbségi közösséget megillető jogosultságok érvényesítésére, a kisebbségek érdekeinek védelmére és képviseletére, a kisebbségi közügyek települési, területi (megyei, fővárosi) vagy országos szinten történő önálló intézésére jön létre.”

szervekben, a kisebbségi önkormányzati szervezetekben való kisebbségi képviselőkhöz és mindezek szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek biztosításához kapcsolódó ügy. Megváltoztak a kisebbségi önkormányzatok típusai is. A korábbi szabályozás szerint a helyi kisebbségi önkormányzatok közvetlen választással, átalakulással vagy települési kisebbségi önkormányzattá nyilvánítás útján alakulhattak meg. A települési kisebbségi önkormányzatok a 2005. évi módosítást követően csak közvetlen választás útján jöhetnek létre. A módosítást követően egy új, háromszintű kisebbségi önkormányzati rendszer jött létre, amelyben települési, területi és országos kisebbségi önkormányzatok alkotják a kisebbségi képviselet színtereit. A sokat hiányolt területi (megyei) szintet is létrehozták, a szabályozás a kapcsolódó feladatokat és hatásköröket is meghatározta. A módosítás az országos önkormányzatok működését, gazdálkodását és ellenőrzését is átláthatóbb rendszerbe foglalta. A kisebbségi önkormányzatok törvényességi ellenőrzésének keretében meghatározták az országos önkormányzatok törvényességi ellenőrzését is, melyet az önkormányzat székhelye szerinti közigazgatási hivatal vezetője lát el. A közigazgatási hivatal a mérlegelési jogkörében hozott kisebbségi önkormányzati döntéseknek kizárólag a jogszerűségét vizsgálhatja.²²

A szabályozás pontosította és kibővítette a helyi és az országos kisebbségi önkormányzatok feladat- és hatáskörét is. A kisebbségi törvény új rendelkezései értelmében a települési kisebbségi önkormányzat a kisebbségi közügyek intézése során a törvény által kötelezően előírt, illetve önként vállalt feladat- és hatáskörében jár el. A települési kisebbségi önkormányzat kötelező feladatai különösen a települési kisebbségi önkormányzat saját kezdeményezésére a helyi önkormányzat által átruházott feladat- és hatáskörök ellátása, illetőleg a más kisebbségi önkormányzat által átruházott feladat- és hatáskörök ellátása. A települési kisebbségi önkormányzat a rendelkezésére álló források keretei között önként vállalt feladatot láthat el, így például a kisebbségi oktatás és nevelés, a helyi írott és elektronikus sajtó, a hagyományápolás és közművelődés területén is. A települési kisebbségi önkormányzat a kötelező és önként vállalt feladatainak ellátására intézményt – ideértve az intézményátvételt is – gazdasági társaságot, más szervezetet alapíthat. Az oktatási intézmények fenntartói jogának átvételéhez hasonló módon, a kulturális intézmények fenntartói joga átvételének szabályai, ilyen módon az oktatási autonómia intézményi alapjai

---

²² A kisebbségi önkormányzatok törvényes működésében is nehézséget okozott, amikor 2009. január 1. és 2010. szeptember 1. között a közigazgatási hivatalokat államigazgatási hivatalokká nevezték át, és megszüntették a törvényességi ellenőrzési feladatköreit.

mellett a kulturális autonómia megteremtésének intézményes alapjai is megjelentek a szabályozásban.²³

A korábbi években jelentősen megnehezítette a kisebbségi önkormányzatok munkáját, hogy hiányoztak az alapvető jogállási szabályok. Az új jogállási szabályok közül említést érdemel, hogy a jogalkotó megalkotta a kisebbségi önkormányzat létrejöttének és megszűnésének szabályait, a képviselői megbízatás keletkezésének és megszűnésének eseteit, az elnökre és az elnökhelyettesre vonatkozó külön rendelkezéseket, valamint a díjazás szabályait. Lényeges változás volt még, hogy a módosítás meghatározta a kisebbségi önkormányzatok működésének részletes szabályait, ezen belül a testületi ülések összehívásának, és levezetésének rendjét, valamint a határozathozatalra, a jegyzőkönyvvezetésre, a bizottságok megalakítására és tevékenységére, továbbá az egyes társulási formákra vonatkozó rendelkezéseket. Ezek a rendelkezések megfelelnek a helyi önkormányzati működésre vonatkozó szabályoknak. Továbbá megváltozott a szószóoló intézménye: az új törvényi rendelkezések alapján már nem a helyi önkormányzati választásokon legtöbb szavazatot szerzett kisebbségi jelölt, hanem a kisebbségi önkormányzat elnöke minősül helyi szószóolónak. A kisebbségi törvény módosítása megerősítette a magyar állampolgárokra kiterjedő személyi hatályt, és ezt rendelte el alkalmazni a kisebbségi választójog terén is. A törvényt módosítással a kisebbségi önkormányzati képviselők választásának jogi szabályozása is jelentősen megváltozott, ennek részletei külön tanulmányban olvashatók. A módosított kisebbségi törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel összhangban rögzítette, hogy a „kisebbségek tekintetében tilos az egyenlő bánásmód követelményének bárminemű megsértése”²⁴

„Ez a törvényi hivatkozás több olyan diszkriminatív bánásmódot nevesít, amely az akkori Alkotmány 70/A. §-ában csak általános tilalomként, ún. generálklauzulában szerepelt. Ilyen formán a nemzeti és etnikai kisebbségek vonatkozásában is az egyenlő bánásmód követelményének megsértéseként érhető tetten – többek között – a közvetlen vagy a közvetett (rejtett) hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, vagy éppen az ezekre adott utasítás is.”²⁵

²³ A Magyar Köztársaság Kormánya Beszámoló. A Magyar Köztársaság területén élő nemzeti és etnikai kisebbségek helyzetéről (2003. február–2005. február) Budapest, 2005. június.

²⁴ 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól 3. § (5) bekezdés

²⁵ A kisebbségi önkormányzati képviselők választásáról, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIV. törvény indokolása.

2.2. A kisebbségi törvény 2010. évi módosítása²⁶

„A kisebbségi törvény módosításai közül a legutóbbi²⁷ csökkentette a települési, területi és országos kisebbségi önkormányzatok képviselőinek létszámát. A törvénymódosítás célja az volt, hogy úgy állapítsák meg a kisebbségi önkormányzati képviselők számát, hogy az egyrészt arányban álljon a helyi önkormányzatok képviselőinek létszámával, másrészt viszont ne kerüljenek veszélybe azok a feladatok és tevékenységek, amelyek ellátására a kisebbségi önkormányzatoknak lehetőségük van.²⁸ A települési kisebbségi önkormányzati testület képviselőinek létszámát 4 főre, a megyei és a fővárosi kisebbségi önkormányzat képviselőinek létszámát pedig 7 főre csökkentették. A jogalkotó eredetileg három főre kívánta módosítani a települési kisebbségi önkormányzatok létszámát, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa azonban települési kisebbségi önkormányzat bizottságának létrehozásával kapcsolatban egy olyan szabályozási ellentmondásra²⁹ hívta fel a figyelmet, amely alapján – figyelemmel az országos kisebbségi önkormányzatok véleményére is – végül 4 főben határozták meg a települési kisebbségi önkormányzatok képviselő-testületének a létszámát. Egyidejűleg a települési kisebbségi önkormányzatok bizottságainak létrehozására vonatkozó szabályokat is megváltoztatták.³⁰”

2.3. Lehetőségek a kisebbségi törvény továbbfejlesztésére³¹

„A magyar szabályozás – különösen az Európai Unióhoz való csatlakozás érdekében – arra törekedett, hogy eleget tegyen a nemzetközi elvárásoknak. Így elmondható, hogy a kisebbségekkel foglalkozó jogszabályok megfelelnek az általános jogelveknek és a jogpolitika által támasztott elvárásoknak, bár korántsem hiba nélküliek. A továbbiakban olyan

²⁶ http://www.kallaierno.hu/data/files/kisebbségi_torveny_jovevenyek_kotet_NbkCSb.pdf

²⁷ 2010. évi LXII. törvény a kisebbségi önkormányzati képviselők számának csökkentése érdekében szükséges törvények módosításáról.

²⁸ A kisebbségi önkormányzati képviselők számának csökkentése érdekében szükséges törvények módosításáról szóló 2010. évi LXII. törvény indokolása.

²⁹ A 2005. évi módosítás alapján a kisebbségi törvény 30/M. § (1) bekezdése értelmében a települési kisebbségi önkormányzat által létrehozott bizottság „tagjainak száma legalább 3 fő”. A bizottság elnökét és tagjai közül legalább 2 tagot a települési kisebbségi önkormányzati képviselők közül kell választani. A települési kisebbségi önkormányzat elnöke és elnökhelyettese nem lehet a bizottság elnöke vagy tagja. Abban az esetben tehát, ha a kisebbségi önkormányzatok létszámát a törvényhozó 3 főben állapított a volna meg, nyilvánvalóan nem tudtak volna 3 fős bizottságot létrehozni, hiszen az elnök és az elnökhelyettes nem lehet annak tagja.

³⁰ 1993. évi LXXVII. évi törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól 30/M. § (1) bekezdés: A bizottság elnökét és tagjai közül 1 főt a települési kisebbségi önkormányzati képviselők közül kell választani. A települési kisebbségi önkormányzat elnöke és elnökhelyettese nem lehet a bizottság elnöke, a települési kisebbségi önkormányzat elnöke nem lehet a bizottság tagja sem. A bizottság tagjainak száma legfeljebb 3 fő.

³¹ http://www.kallaierno.hu/data/files/kisebbségi_torveny_jovevenyek_kotet_NbkCSb.pdf

észrevételeket fogalmazunk meg, amelyek a kisebbségi jogok érvényesülését segíthetik elő. A javaslatok a kisebbségi törvényre és a kapcsolódó ágazati jogszabályok módosítására és pontosítására vonatkoznak. A kisebbségi törvény kódexszerű formában foglalja össze a kisebbségi jogokat. Az alapvető kisebbségi jogok egy törvényben való megfogalmazása szükséges és előremutató szabályozási forma. A kódex jellegű törvénykezés azonban azzal a nem kívánt következménnyel jár, hogy a jogalkalmazók gyakran indokolatlanul leszűkítve alkalmazzák a kisebbségi joganyagot. A kisebbségi törvény rendelkezéseinek egy része, éppen a törvény kódexszerű formája miatt csak deklaratív, keretjellegű szabályozásnak tekinthető, érvényesítésükhöz további, ágazati jellegű szabályozásra is szükség lenne. Az oktatás területét leszámítva ez a jogalkotás elmaradt, illetve nem valósult meg teljes körűen. Hiányos például a kulturális intézményekre vagy a kisebbségi műsorok szolgáltatására vonatkozó szabályozás is.³² Az egyik fejlesztési irány tehát a kisebbségi törvény keretjellegű rendelkezéseinek hatékonyabb érvényesítéséhez szükséges ágazati jogszabályok pontosítására, kiegészítésére irányul.³³ A kisebbségi törvény 2005. évi módosításának két alapvető célja volt. A jogalkotó egyrészt biztosítani kívánta, hogy a kisebbségi önkormányzatok egyértelmű jogi keretek között működhessenek, másrészt lépéseket kívánt tenni a valós feladat- és hatáskörökben testet öltő kisebbségi autonómia irányába. A következőkben a kisebbségi joganyag olyan hiányosságaira hívjuk fel a figyelmet, melyeket a 2005. évi átfogó módosítás sem orvosolt.”

3. Kisebbségek: Európai Unió kitékintés

„Az Európai Uniónak a nemzeti kisebbségek védelme tekintetében alapvetően nincs hatásköre, nincsenek általános kisebbségvédelmi szabályok tekintettel a kérdés érzékeny nemzeti jellegére és a hatáskör-átruházás elvére. Az átfogó és egységes kisebbségvédelmi rendszer hiánya ellenére az uniós jogban is vannak olyan jogszabályhelyek, amelyek felhívhatók a nemzeti kisebbségek védelmére. Bár az Európai Unió keretén belül születtek a

---

³² A kisebbségi törvény annyit mond ki, hogy a közszolgálati televízióknak és a rádióknak – külön törvény rendelkezései szerint önálló szervezeti keretek között és elkülönült költségvetéssel – biztosítania kell a kisebbségi nyelvű műsorok rendszeres készítését, sugárzását és terjesztését. A kötelezettség tartalmát a rádiózásról és a televíziózásról szóló 1996. évi I. törvénynek (médiatörvény) kellene részleteiben is kifejtenie, ám abban mindössze azt rögzítették, hogy a nemzetiségi műsorok időtartama sem országos, sem körzeti összesítésben nemzetiségenként nem lehet kevesebb, mint a törvény hatálybalépésekor, vagyis 1996. február elsején. A kisebbségi törvény jelzett rendelkezésének megfelelő végrehajtásához a médiatörvényt is módosítani kellene.

³³ Vö.: Beszámoló a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának tevékenységéről. Budapest: 2008.

nemzeti kisebbségek védelmét érintő, megfelelő tartalmú dokumentumok, soft law jellegük miatt azonban nem számítanak ténylegesen jogvédelmi eszköznek, leginkább politikai jelentőséggel bírnak. Ez a „közvetett kisebbségvédelmi rendszer” nem tekinthető kifejezetten a nemzeti közösségek jogainak és érdekeinek védelméül szolgáló komplex egységként, azonban a tágan értelmezhető megfogalmazások miatt könnyűszerrel lehet hivatkozni e passzusokra kisebbségvédelmi törekvéseink során. A közvetett uniós kisebbségvédelem ezen előnye jelenti egyben hátrányát is, ugyanis a nem kellőképpen pontos megfogalmazások még a nemzeti kisebbségek védelme céljából a Szerződésekbe bekerült részek vonatkozásában sem szolgálnak egyértelmű és erős hivatkozási alapul, különös tekintettel a nemzeti kisebbségek fogalmi meghatározásának hiányára. Azonban több érv is amellett szól, hogy az uniós hatáskörök ezt a területet is lefedjék. E tekintetben elsőként ki kell emelnünk, hogy ma az Európai Unióban közel minden tizedik polgár valamely nemzeti kisebbséghez tartozónak vallja magát (több mint 50 millió ember), ami alapvetően a keleti bővítésnek köszönhető (Szlovákia, Románia, Magyarország, Bulgária, balti államok)¹. A jövőben csatlakozó államoknak köszönhetően (pl.: Szerbia, Montenegró, Macedónia) pedig várhatóan tovább fog növekedni e csoportok létszáma és aránya. Emellett az egyes kisebbségek közötti etnikai feszültség és a biztonsági szempontok is uniós fellépést igényelnek.”³⁴

3.1.EUSz 2. és 7. cikk

„A Lisszaboni Szerződéssel módosult az Európai Unióról szóló Szerződés (továbbiakban: EUSz) 2. cikke, amely az Európai Unió alapvető értékeit rögzíti. Az Unió értékei olyan általános értékek, amelyeket a tagállamok és az EU intézményei kötelesek tevékenységük során tiszteletben tartani.

A Lisszaboni Szerződés eredményként először jelent meg a Szerződésben a „kisebbségek” kifejezés, amikor az EUSz 2. cikke a „kisebbséghez tartozó személyek jogait” említi. A kifejezés óvatos megfogalmazása következtében nem értelmezhető kollektív jogként, és nem is ismeri el a kisebbségi csoportokat,³⁵ annak ellenére, hogy a koppenhágai kritériumok egyértelműen ezen jogok kollektív gyakorlását fogalmazzák meg elvárásként.³⁶

³⁴ https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12211/file/Kisebbs%C3%A9gv%C3%A9delem%20az%20Eur%C3%B3pai%20Uni%C3%B3ban_v%C3%A1ltozat.pdf

³⁵ Vizi Balázs: Európai kaleidoszkóp – Az Európai Unió és a kisebbségek. Budapest: L’Harmattan Kiadó, 2013, 46.o.

³⁶ Ódor Bálint: A nemzetpolitikai érdekérvényesítés lehetőségei az EU-ban Lisszabon után. Pro Minoritate folyóirat, 2013 ősz, 7.o.

Az esetleges új hatáskör létrehozásával kapcsolatban a legfőbb probléma, hogy a kisebbségek jogai kívül esnek az EU hatáskörén. Az EU hatásköreit tartalmazó Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (továbbiakban: EUMSZ) 3-6.cikkeiben ugyanis nem szerepel erre utaló rendelkezés. A kisebbséghez tartozó személyek jogainak alapértékként való feltüntetése tehát nem jelent új hatáskört. A tekintetben viszont adós marad a cikk, hogy kifejtse, milyen kisebbségi jogokat kell tiszteletben tartani.

A 2. cikkben foglalt értékek védelmére szolgál a 7. cikk szerinti eljárás. Ennek értelmében a Tanács és az Európai Parlament megállapíthatja a 2. cikkben foglalt értékek egy tagállam általi megszegésének egyértelmű veszélyét, amelynek szankciója a tagállam egyes jogainak felfüggesztése lehet, beleértve a Tanácsbeli szavazati jogát. Mindemellett a Tanács rendszeresen ellenőrzi, hogy az alapértékek megsértésének okai továbbra is fennállnak-e. Ez a szankciós és prevenciós eljárás arra enged következtetni, hogy az EU és a tagállamok összessége együtt figyeli a tagállamok alapérték sértéseit, és ezt a 7. cikkben foglalt eljárással szankcionálni is tudja. A 7. cikk hatálya nem korlátozódik az uniós jog által szabályozott területekre, vagyis az Unió felléphet a tagállamok autonóm cselekvési körébe tartozó területeken tapasztalt jogsértések esetén is.³⁷

3.2. Alapjogvédelem az EU-ban: az EUSz 6. cikk és az Alapjogi Charta

„Az európai integrációnak már a kezdetektől küldetése volt az emberi és polgári jogok biztosítása és az emberi méltóság védelme. Már az alapító atyák is nagy jelentőséget tulajdonítottak a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok diszkriminációmentes érvényesülésének.³⁸ Az Európai Unió eredetileg nem rendelkezett kifejezett alapjogvédelmi kötelezettséggel, azt a közösség az évek során saját jogrendjéből vezette le.³⁹

A 6. cikk (1) bekezdése értelmében az Unió elismeri az Alapjogi Chartáját, amely ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések. Az Alapjogi Charta tehát az EU elsődleges jogforrásává vált. A Charta rendelkezései azonban „semmilyen módon nem terjesztik ki az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit”, vagyis az Uniónak nem keletkezik új feladata a kisebbségek védelme érdekében. A Charta 51. cikke az alkalmazási körét

---

³⁷ https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12211/file/Kisebbs%C3%A9gv%C3%A9delem%20az%20Eur%C3%B3pai%20Uni%C3%B3ban_v%C3%A1zlat.pdf

³⁸ Szent-Iványi István: Az európai integráció és a kisebbségvédelem: új lehetőségek – régi problémák, in: Tabajdi Csaba (szerk.): Pro Minoritate Europae. Az európai kisebbségekért. Pilisszentkereszt: EU-Ground Kft, 2009, 81.o.

³⁹ Tawhida Ahmed, Israel de Jesús Butler: The European Union and Human Rights: An International Law Perspective. EJIL (2006), Vol. 17 No. 4, 771–801.o., 2006, 771–801.

szabályozza: „a Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevételével – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre.” A Charta tehát nem alkalmazható minden élethelyzetben, csak az olyan esetekben és kérdésekben, amelyek az uniós hatáskörbe tartoznak.

A Charta tehát nem alkalmazható a nemzeti hatáskörben folytatott tevékenysége vonatkozásában, így bár rendkívül értékes, mint az alapjogok európai katalógusa, a kisebbségeket leginkább sújtó élethelyzetekre, amikor a tagállam saját eljárásában vonja meg a jogokat a nemzeti kisebbségektől, azonban nem alkalmazható. A 21. cikkben a megkülönböztetés tilalma kerül lefektetésre: „Tilos minden megkülönböztetés, így különösen a (...) nyelv, (...) nemzeti kisebbséghez tartozás, (...) alapján történő megkülönböztetés.” A 22. cikk értelmében pedig „az Unió tiszteletben tartja a kulturális, vallási és nyelvi sokféleséget.”

A 21. cikk jelentősége, hogy először került bele az elsődleges uniós joganyagba a kisebbségek védelmének pontosított változata, a nemzeti kisebbséghez tartozás, valamint a nyelvi alapú diszkrimináció tilalma. Az igazán nagy jelentősége ennek a cikknek abban lehet, ha majd a Bíróság értelmezi a „nemzeti kisebbség” fogalmát. A nemzeti kisebbség fogalmának ugyanis nincs általánosan elfogadott, jogi kötőerejű dokumentumban fellelhető definíciója.

Az EUSz 6. cikkének (2) bekezdése értelmében az Unió csatlakozik az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez (továbbiakban: EJE), ami viszont nem érinti az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit. Ezen célkitűzés értelmében a jövőben bármely uniós aktust a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban: EJE) elé lehetne terjeszteni, az pedig értékelheti, hogy az adott norma megfelel-e az általa vallott elveknek.⁴⁰ A csatlakozás ugyanakkor nem érinti az Uniónak a Szerződésekben már meghatározott hatásköreit, így ez sem keletkeztet új uniós feladatot vagy jogosultságot a kisebbségek védelmére. A csatlakozással azonban az Unió kötelezettséget vállal, hiszen a magánszemélyek számára legalább az lehetővé válik, hogy közvetlenül az uniót idézzék az EJE elé az egyezmény tiszteletben tartásának elmulasztásáért, ha már ezt a tagállamokkal kapcsolatban nem tehetik meg.⁴¹

---

⁴⁰ Szabó Marcel, Lános Petra Lea és Gyenyey Laura: Az európai Unió jogi fundamentumai. Budapest: Szent István Társulat, 2012, 129.o.

⁴¹ Juhász Hajnalka: A nyelvi jogok helyzete az Európai Unióban: korlátok és lehetőségek, In: Kántor Zoltán és Eplényi Kata (szerk): Terveztés és határtalanítás. A magyar nyelvpolitika 21. századi kihívásai. Nemzetpolitikai Kutatóintézet. Budapest: Lucidus Kiadó, 2012, 59.o.

A csatlakozást beárnyékolja, hogy az Európai Unió Bírósága szerint (2014. decemberi 2/13 sz. vélemény) a csatlakozási megállapodás tervezete ellentétes az uniós joggal.⁴² A Bíróság aggályai az EU-s jog autonómiájára jelentett fenyegetéssel, vagy a Bíróság kizárólagos hatáskörével kapcsolatosak. A Jogászok Nemzetközi Bizottsága szerint a vélemény „jelentős visszalépést jelent az emberi jogok európai védelmében”. A 6. cikk (3) bekezdése értelmében az alapvető jogok, ahogyan az Egyezményben foglaltatnak, illetőleg ahogyan a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból következnek az Unió általános elveiként értendők. Ennek értelmében az Unió az emberi jogok védelme érdekében – az eddig bemutatott EUSZ 2. cikk és Alapjogi Charta mellett – támaszkodhat az EJEE-re és a tagállamok közös alkotmányos hagyományaira egyaránt. Az Európai Unió Bírósága „mindig úgy tartotta, hogy a közösségi jog alapelvei közé tartozó alapvető jogok tiszteletben tartásának biztosítása során ihletet meríthet a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból.”^{43,44}

3.3. A diszkrimináció tilalma

„Az Amszterdami Szerződéssel jelent meg az Uniós jogban a mai EUMSZ 19. cikke, és ezzel a diszkrimináció tilalmának jogalapja, aminek eredményeképp az etnikai kisebbségek elleni diszkrimináció tiltott, és ezzel az EU elsődleges jogának része. A cikk ugyanakkor nem szól a nemzeti kisebbségek diszkriminációjának tilalmáról, vagy a nyelvi diszkriminációról. A 19. cikk azonban nem biztosít az Uniónak arra vonatkozó hatáskört, hogy kifejezetten antidiszkriminációs intézkedéseket hozzon nyelvhasználat vagy nemzeti hovatartozása miatti hátrányos megkülönböztetés miatt. 11 A jelentés hangsúlyozza, hogy a nyelvhasználaton alapuló indokolatlan különbségtétel csak közvetett diszkriminációt valósíthat meg.¹² Az EUMSZ 19. cikke alapján fogadták el a horizontális és vertikális hatályú Faji Egyenlőség Irányelvet, ¹³ amely fellép a faji vagy etnikai alapú diszkriminációval szemben a foglalkoztatás, oktatás, szociális védelem és egészségügyi hozzáférés terén. Felhívja a tagállamokat az egyenlő bánásmód érvényesülésének elősegítésére, azonban a pozitív állami intézkedések rögzítése elmaradt. Az Irányelv sem definiálja ugyanakkor a "faji vagy etnikai származás" fogalmát.”⁴⁵

3.4. Az Európai Parlament szerepe a nemzeti kisebbségek védelmében

---

⁴² Ld. Lános Petra Lea: A Bíróság 2/13. számú véleménye az Unió EJEE-hez való csatlakozásáról. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pázmány Law Working Papers 2015/1.

⁴³ Vizi Balázs, 2013, 68.o.

⁴⁴ https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12211/file/Kisebbs%C3%A9gv%C3%A9delem%20az%20Eur%C3%B3pai%20Uni%C3%B3ban_v%C3%A1zlat.pdf

⁴⁵ https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12211/file/Kisebbs%C3%A9gv%C3%A9delem%20az%20Eur%C3%B3pai%20Uni%C3%B3ban_v%C3%A1zlat.pdf

„Az Európai Parlament a legaktívabb uniós intézmény a kisebbségvédelem területén, melyet számos, e tárgykörben elfogadott határozat és éves jelentés is alátámaszt. Az utóbbiak olyan dokumentumokat tartalmaznak, melyek az alapvető jogokkal, emberi jogokkal és a tagjelölt országokkal kapcsolatosak. Az elfogadott határozatok egyértelműen jelzik, hogy a kisebbségi ügyek az egyes időszakokban eltérő módon ítélték meg. Ezek a határozatok főként a kisebbségi nyelvhasználattal és a kisebbségvédelemmel foglalkoznak. Az európai parlamenti állásfoglalások közül két aktuális, magyar vonatkozású dokumentumot emelünk ki. 2018 februárjában az Európai Parlament elfogadta A kisebbségek védelme és hátrányos megkülönböztetésük tiltása az EU tagállamaiban” c. állásfoglalást⁴⁶, amelynek kidolgozásában jelentős szerepet vállalt Csáky Pál felvidéki európai parlamenti képviselő. Az állásfoglalás mérföldkövet jelent az uniós kisebbségvédelemben, ugyanis eddig csak a nyelvi jogok területén voltak európai parlamenti dokumentumok, ez utóbbi viszont már kitér az őshonos, nemzeti és nyelvi kisebbségekre is. Emellett kiindulópont lehet az uniós szintű kisebbségvédelem kimunkálása során is⁴⁷. A dokumentum jelentősége abban rejlik, hogy egyértelműen kimondja, hogy az európai őshonos kisebbségek védelme nemzeti és uniós felelősség. 2018 novemberében újabb, a jövőbeli uniós kisebbségvédelmi rendszer alapjául szolgáló dokumentumot fogadott el az Európai Parlament: a Nagy József európai parlamenti képviselő.”⁴⁸

---

⁴⁶ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0032+0+DOC+XML+V0//HU>

⁴⁷ Mészáros Anikó-Bólya Boglárka: Európai parlamenti állásfoglalás született az őshonos kisebbségekről több mint egy évtizedes hallgatás után, https://netk.uni-nke.hu/document/netk-uni-nkehu/5_Meszáros_Bolya_Európai_parlamenti_állásfoglalás_Európai_Tukor_2018_2.pdf;

⁴⁸ https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12211/file/Kisebbs%C3%A9gv%C3%A9delem%20az%20Eur%C3%B3pai%20Uni%C3%B3ban_v%C3%A1zlat.pdf

V. IRODALOMJEGYZÉK

Monográfiák:

1. Győri Szabó Róbert: Kisebbségpolitikai rendszerváltás Magyarországon a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Kollégium és Titkárság történetének tükrében (1989–1990). 120. p.
2. Baka András: Az új magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségi törvény koncepciójáról. Regio, 1990. december. 59–66. p.
3. Szabó Orsolya: A kisebbségi törvény és módosítása avagy: a „nagyon várt, kiemelkedő jelentőségű, sanyarú sorsú torzszülött”. In Kállai Ernő – Törzsök Erika (szerk.): Cigánynak lenni Magyarországon. Jelentés 2004. EÖKIK, 2005, 108–130. p.
4. A kisebbségi önkormányzatok törvényes működésében is nehézséget okozott, amikor 2009. január 1. és 2010. szeptember 1. között a közigazgatási hivatalokat államigazgatási hivatalokká nevezték át, és megszüntették a törvényességi ellenőrzési feladatkörüket.
5. A Magyar Köztársaság Kormánya Beszámoló. A Magyar Köztársaság területén élő nemzeti és etnikai kisebbségek helyzetéről (2003. február–2005. február) Budapest, 2005. június.
6. Vö.: Beszámoló a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának tevékenységéről. Budapest: 2008.
7. Vizi Balázs: Európai kaleidoszkóp – Az Európai Unió és a kisebbségek. Budapest: L’Harmattan Kiadó, 2013, 46.o.
8. Ódor Bálint: A nemzetpolitikai érdekvédelem lehetőségei az EU-ban Lisszabon után. Pro Minoritate folyóirat, 2013 ősz, 7.o.
9. Szent-Iványi István: Az európai integráció és a kisebbségvédelem: új lehetőségek – régi problémák, in: Tabajdi Csaba (szerk.): Pro Minoritate Europae. Az európai kisebbségekért. Pilisszentkereszt: EU-Ground Kft, 2009, 81.o.
10. Tawhida Ahmed, Israel de Jesús Butler: The European Union and Human Rights: An International Law Perspective. EJIL (2006), Vol. 17 No. 4, 771–801.o., 2006, 771–801.
11. Szabó Marcel, Lános Petra Lea és Gyeney Laura: Az európai Unió jogi fundamentumai. Budapest: Szent István Társulat, 2012, 129.o.

12. Juhász Hajnalka: A nyelvi jogok helyzete az Európai Unióban: korlátok és lehetőségek, In: Kántor Zoltán és Eplényi Kata (szerk): Térvesztés és határtalanítás. A magyar nyelvpolitika 21. századi kihívásai. Nemzetpolitikai Kutatóintézet. Budapest: Lucidus Kiadó, 2012, 59.o.
13. Lános Petra Lea: A Bíróság 2/13. számú véleménye az Unió EJEE-hez való csatlakozásáról. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pázmány Law Working Papers 2015/1.
14. Vizi Balázs, 2013, 68.o.
15. Mészáros Anikó-Bólya Boglárka: Európai parlamenti állásfoglalás született az őshonos kisebbségekről több mint egy évtizedes hallgatás után, https://netk.uni-nke.hu/document/netk-uni-nkehu/5_Meszáros_Bolya_Europai_parlamenti_allasfoglalas_Europai_Tukor_2018_2.pdf;

Jogforrások:

1. A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény preambuluma.
2. 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól 6/A. § (1) bekezdés Értelmező rendelkezések 2. pont: „kisebbségi önkormányzat: a törvényben meghatározott közszolgáltatási feladatokat ellátó, testületi formában működő, jogi személyiséggel rendelkező, demokratikus választások útján e törvény alapján, külön törvény által meghatározott eljárási rendben létrehozott szervezet, amely a kisebbségi közösséget megillető jogosultságok érvényesítésére, a kisebbségek érdekeinek védelmére és képviseletére, a kisebbségi közügyek települési, területi (megyei, fővárosi) vagy országos szinten történő önálló intézésére jön létre.”
3. 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól 3. § (5) bekezdés
4. A kisebbségi önkormányzati képviselők választásáról, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIV. törvény indokolása.
5. A kisebbségi önkormányzati képviselők számának csökkentése érdekében szükséges törvények módosításáról szóló 2010. évi LXII. törvény indokolása
6. A 2005. évi módosítás alapján a kisebbségi törvény 30/M. § (1) bekezdése értelmében a települési kisebbségi önkormányzat által létrehozott bizottság „tagjainak száma

7. legalább 3 fő”. A bizottság elnökét és tagjai közül legalább 2 tagot a települési kisebbségi önkormányzati képviselők közül kell választani. A települési kisebbségi önkormányzat elnöke és elnökhelyettese nem lehet a bizottság elnöke vagy tagja. Abban az esetben tehát, ha a kisebbségi önkormányzatok létszámát a törvényhozó 3 főben állapított volna meg, nyilvánvalóan nem tudtak volna 3 fős bizottságot létrehozni, hiszen az elnök és az elnökhelyettes nem lehet annak tagja.
8. 1993. évi LXXVII. évi törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól 30/M. § (1) bekezdés: A bizottság elnökét és tagjai közül 1 főt a települési kisebbségi önkormányzati képviselők közül kell választani. A települési kisebbségi önkormányzat elnöke és elnökhelyettese nem lehet a bizottság elnöke, a települési kisebbségi önkormányzat elnöke nem lehet a bizottság tagja sem. A bizottság tagjainak száma legfeljebb 3 fő.

Internetes források:

1. https://hu.wikipedia.org/wiki/A_magyarorsz%C3%A1gi_nemzetis%C3%A9gek_t%C3%B6rt%C3%A9nete
2. https://www.parlament.hu/biz39/isb/tan/roma_osszefoglalo.pdf
3. http://www.kisebbsegiombudsman.hu/word/01-15-2009_11_36_02/nemet.html
4. <https://www.svabruha.hu/rolunk/magyarorszagi-nemetek>
5. <http://www.ellinismos.hu/>
6. <http://www.kisebbsegiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>
7. http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_nemzetiseg
8. <http://www.vas megye.hu>, <http://www.kuga.at/hrvati/hu/ii/3.htm> és Gyurok János: A magyarországi horvátok. Pécs: Gálos Nyodász Kft. 1998
9. <http://www.kisebbsegiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>
10. Sokcsevits Dénes: A magyarországi horvátok rövid történelme. <http://www.horvatok.hu/index.php?id=6>
11. http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_nemzetiseg
12. <http://www.polonia.hu>
13. <http://www.kisebbsegiombudsman.hu/data/files/184992660.pdf>
14. http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_nemzetiseg
15. http://www.kallaierno.hu/data/files/kisebbsegi_torveny_jovevenyek_kotet_NbkCSb.pdf

16. https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12211/file/Kisebbs%C3%A9gv%C3%A9delem%20az%20Eur%C3%B3pai%20Uni%C3%B3ban_v%C3%A1zla
17. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0032+0+DOC+XML+V0//HU>
18. Mészáros Anikó-Bólya Boglárka: Európai parlamenti állásfoglalás született az őshonos kisebbségekről több mint egy évtizedes hallgatás után, https://netk.uni-nke.hu/document/netk-uni-nkehu/5_Meszáros_Bolya_Európai_parlamenti_állásfoglalás_Európai_Tukor_2018_2.pdf;